

egyházkerület főgondnoka, egy nagy és népes főúri család legidősebb tagja, kinek a közpályán 72 évre terjedt szereplése maga jóval felülmúl egy közönséges mértékű emberéletet.

Gróf Bánffy Miklós 1801 decz. 28-án született Maros-Vásárhelytől. Jogi tanulmányokat végzett s 1822-ben diplomát nyervén, azonnal bírónak neveztetett ki a maros-vásárhelyi kir. táblához, mely állását 1836-ban Alsó-Fehér-megye főispánjává cserélte föl, s ez állásában nehéz időkben is sok tapintatot tanúsított. A főispánban töltött utolsó éve, az 1848. év azonban csaknem végzetessé vált rá nézve. Ugyanis a megyéjében, Mihályfalván, kitört oláh zavargás lecsendesítése végett a hely színére sietvén, egy lázongó oláh orvul fegyvert emelt a főispánra, kit csak egy székely katona ébersége mentett meg a halálos döféstől. Az önkény uralom korában gr. Bánffy Miklós gr. Mikó Imrével együtt külföldön tartózkodott; majd hazatérvén, birtokain gazdálkodott s bőkezű jótékonyágával széles körben népszerűsége emelkedett. A gazdálkodás gondjai mellett főleg egyháza ügyei körül buzgólkodott. Majd ismét tért nyitott magának a politikai életben is és újabbnal szaporítá előbbi érdemeit, melyekért egymásután nyerte kitüntetéseit s több rendbeli méltóságát. 1882-ben ő felsége főpohárnokmesterré nevezte ki, s mint ilyen zászlós úr foglalt helyet a főrendiházban, melynek ez idő szerint ő volt a legidősebb tagja; de azért a legutóbbi időkig részt vett a közjogi, törvénykezési és igazoló bizottságokban, úgy szintén a legfőbb fegyelmi bíróságban.

Az érdemes főúr Budapesten hunyt el, József-utcai lakásán. A család tagjai, a kormány és sok előkelőség jelenlétében ment végbe itt az első halotti szertartás, a melyen Szász Károly dunamelléki ref. püspök szép gyászbeszédben méltatta érdemeit. Ezután az elhunytat Kolozsvárra szállították, hol Szász Domokos erdélyi ref. püspök gyászbeszéde s az erdélyi ev. ref. egyházkerület által rendezett végtiszteltetés után helyezték el örök nyugalomra.

XÁNTUS JÁNOS.

1825—1894.

Tehetség, erős akarat és bátorság jellemezték Xántus Jánost, azt az érdemes emberünket, ki hosszas betegeskedés után 1894 decz. 13-án fejezte be küzdelmekben oly gazdag életét, mely alkalmas tollra véve, vonzó, tanulságos olvasmányává volna földolgozható a magyar ifjúság számára.

Xántus János, bár neve szokatlan hangzású, törzsekös székely család ivadéka volt. Elődei már régebben Somogyba kerülvén, ő ugyanezen megyében, Csokonyán született 1825 okt. 5 én. Jogi tanulmányokat végezvén, ügyvédi oklevelet nyert, de pörököt soha sem folytatott. A politikai pályán csak annyiban működött, hogy megyéjének három éven át aljegyzője volt. A függetlenségi harcokban való részvéte miatt menekülnie kellett. Eleintén Németországban, Hollandiában, Belgiumban, majd Francia- és Angolországban keresett magának működést, de nagyobb siker nélkül, kivéve azt, hogy ez országok nyelveit rendkívül gyorsan elsajátította. 1851 végén Amerikába ment, hol még napszámos munkát is végzett, hogy életét fen tarthassa. Majd különösen az indiánokra vonatkozó tanulmányainak közzétételével s a természettudományokban szerzett ismereteivel annyira magára vonta a figyelmet, hogy tudományos megbízásokat nyert, majd pedig mexikói konzullá lett, hol a spanyol nyelvet is elsajátította. Idők folytán itthon is magára és működésére vonta a figyelmet annyira, hogy a magyar tud. akadémia is tagjává választotta. 1869-ben haza térvén, a kormány megbízásából tagjává lett a föld körülhajózására kiküldött osztrák-magyar expedíciónak, miközben különösen sikerült föld- és néprajzi tanulmányokat végzett déli Ázsia nagy szigetein. Ez útvjáról becses gyűjteményeket hozott a Nemzeti Múzeum számára, melyben aztán a néprajzi osztály igazgatójává lett. Ez állásának viselése közben élénk részt vett a földrajzi és természettudományi társaságok munkásságában. Koron-

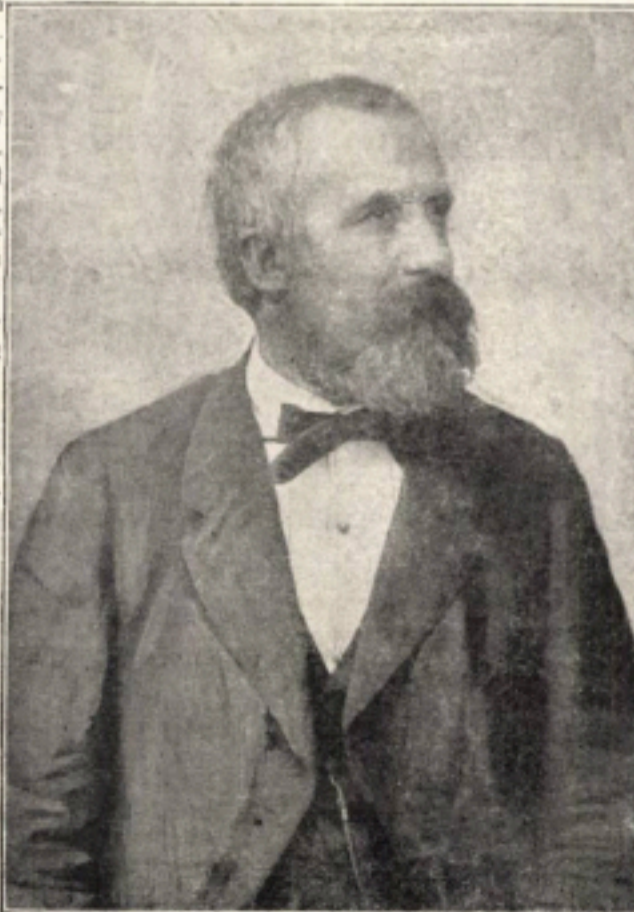
Gróf Bánffy Miklós.

kénti fölolvasásait nagy közönség látogatta. Irodalmi munkái közül fölemlítjük a következőket: «Leveleim Észak-Amerikából» (1858), «Utazás Kalifornia déli részében» (1860), «A természettudományok általános haladása» (1874).

Bárány Simonyi Lajos.

A rendkívül megedzett embert a mult nyáron idegbaj támadta meg. Neje és unokaöccse, Xántus Bálint mindent elkövette egészsége helyreállítására, de sikertelenül. Félasztendónél tovább tartott betegeskedése annyira földúlta a

Xántus János.

szervezetét, hogy a hetven éves ember végre is a halál áldozatává lett. Nagy részvét kísérte sirjába a sokat hányatott, de hazája tudományosságának nevezetes szolgálatokat tett férfit.

ÜNNEPI ELŐADÁS.

Blaas Jenő festménye.

— A «Vasárnapi Ujság» mai számának képmelléklete. —

Századok óta festők és szobrászok tömegesen látogatják a szép Itáliát. A művészetek e klasszikus földje minden tekintetben bő anyagot nyújt a tanulmányozó művészeknek. Festői népe s az olasz élet játszi, könnyed természete némely művészt annyira lebilincsel, hogy megtelepedve ez áldott ég alatt, az ottani népelet ábrázolását tekinti egyetlen feladatának. Blaas Jenő is e művészek közé tartozik, s bár szülei németek voltak, de ő Velenczében született s gyermekéveit is ott töltvén el, jó részt olasznak tekinthető. Atyja, Blaas Károly, a velencei képzőművészeti akadémia igazgatója volt, mely állását a politikai körülmények változása folytán 1866-ban hagyta el.

Jenő fia hű maradt Velenczéhez, s a néki oly kedvessé vált olasz nép élete valódi kincsés bányája lett ecsetének.

Kecses leányzókat séta közben, szerelmes párokat, tereferelő munkásnőket s a velencei élet szűkebb körben, de gazdag változatossággal jelentkező típusait élénk színezettel, gondos kivitelben s a jellemek szorgos tanulmányozásával festette. Kiállításainkon is gyakran láttuk e nembeli műveit, néhány közülök a fővárosi műbarátok birtokában is található.

Úgy a berlini, mint a becsi nemzetközi kiállításokon figyelmet keltett, s a műbarátok érdeklődését különösen magára vonta legutóbbi nagyobb méretű alkotása az «Ünnepi előadás». Valamelyik régi «Palazzo» árnyas udvarán föl van állítva a kicsiny bódé, mely a népszerű «polnichek» játékanak színtere.

Zajongva, nevetve, jó kedvvel s feszült várakozással gyülekszik a nézők serege. Nyájasan üdvözlök egymást s az apró barna és szőke lányok zibongva felszkelődnek, míg alkalmas helyekre juthatnak.

Az «impressario» — ezúttal egy szegény, beteges barna asszony, óvatosan szedi be a belépti díjakat s épen egy nagyobb pénzt váltott a kis öcsével érkezett leánykának. Középen vidám gyermekesereg türelmetlenül s zajongva tekint a leeresztett függönyre, mely mögöl a főszereplő kidugta elmaradhatatlan husángját, mint egy telen s legegyszerűbb «deus ex machina»-ját a drámai igazságszolgáltatásnak. Kabátját panyókára vetve félkényőkével a falnak támaszkodik egy melázó legény, őt kevésbé érdekli a «nagy dráma», inkább két leányzót figyel erősen, kik csevegve vegyülnek a nézők csoportjába. A «szép Ninetták», a «kedves Julietták» s a kis «bambinók», a szemfüles gaminok, egytől-egyig mesteri ecsettel vannak a vászonra varázsolva.

Szinte halljuk a zsongást, sűgást-bűgást és a jókedvű nevetést, mely ki-kihangzik az élénk csoportból, s e rózsás arczok, nevető szemek varázshatása a boldog gyermekkor gondtalanságát idézi vissza emlékünkből.

A színezés kellemes, s élénksége dacára is a legteljesebb összhang uralkodik benne. Az alakok természetesen s könnyedén vannak csoportosítva; az egyes alakok megjelenésében s mozdulataiban a közmondásos olasz «graciositas» lebegett lépten-nyomon a művész szeméi előtt.

A rajz szabatosága s a kivitel tökéletessége oly mesternél, mint Blaas Jenő, úgy hisszük, nem szorul dicséretre. S a mily kedvesen látott vendége ez eredeti festmény a nagy nemzetközi műtárlatoknak, reméljük, oly szives fogadtatásra talál e kitűnő másolat a «Vasárnapi Ujság» olvasó közönsége előtt is, mint az 1894-iki évfolyam második félévi melléklete.

KACZIÁNY ÖDÖN.

A DIVAT DECZEMBERBEN.

A deczember nálunk a színházakra nézve a fő szezson, s ez a színház-látogatás újabb időben ismét gondosabb, úgy szólván fél-dísz öltözetet követel; az utolsó évek esunya divatja: gyapjú ruhában menni a színházba, mindinkább eltűnőben van. Leginkább